

על יסוד ביקורת תנובת החלב והשומן.

שיטת המבחן על יסוד ההשוואה בין קבוצות של בנות פרים וההשוואה לממוצעים של עדר, איזור וארץ הולכת וכובשת דעת העוסקים במבחנים. בשנים האחרונות עובדו מספר שיטות חישוב לגילוי הערך התורשתי של הפר על בסיס ההשוואה הנ"ל. אחת השיטות המאפשרת הערכה גנטית נאמנה יותר של הפר מתבססת על חישוב "הערך התורשתי היחסי".

שיטה זו עובדה ע"י טובי המטפחים והסטיס-טיקאים באנגליה והונהגה למעשה במוסדות המר-עצה לשיווק חלב.

עקרונותיה של שיטה זו הוסברו במאמרו של מ. היימן, בחוברת 18 של "משק הבקר והחלב". להלן דוגמה של חישוב לפי השיטה האנגלית לגבי שני פרים שנבחנו בישראל:

א. דנדי 190.

ב. ציון 514.

לפי סעיף מס' 1 (במאמר הנזכר, "משק הבקר והחלב" מס' 18, עמוד 12).

דנדי 190 : 4427 (ממוצע בנות דנדי) — 3823

(ממוצע בנות פרים אחרים) $= +604$ ק"ג

ציון 514 : 3734 (ממוצע בנות ציון) — 3842

(ממוצע בנות פרים אחרים) $= -108$ ק"ג

(המספרים מקורם במבחן הצאצאים הישראלי שפורסם בזמנו במהבוה"ח).

לפי סעיף 2:

דנדי 190 : 604×0.75 (לפי 37 בנות) $= 453$

ציון 514 : 108×0.85 (לפי 68 בנות) $= -91.8$

לפי סעיף 3:

דנדי 190 : $2 \times 453 = 906$

ציון 514 : $2 \times 91.8 = -183.6$

לפי סעיף 4:

דנדי 190 : 4427 (ממוצע בנות דנדי) — 4006

(ממוצע כללי של העדרים בהם נבחנו בנות הפר) $= 0.2 \times 84.2$

ציון 514 : 3734 (ממוצע בנות ציון) — 3819

(ממוצע כללי של העדרים בהם נבחנו בנות הפר) $= 0.2 \times 17$

ולפי הנוסחה מתקבל הערך הטיפוחי המבוטא באחוזים בהשוואה לממוצע הכללי של העדרים בהם נבחנו בנות הפרים כדלקמן:

דנדי 190 : $\frac{100 \times (4006 + 84.2 + 906)}{4006} = 124.71$

ציון 514 : $\frac{100 \times (3819 - 17 - 183)}{3819} = 94.75$

סיכום

1. את שיטת מבחן הצאצאים של הפרים יש להשאיר בכללותה ובצורתה כמות שהיא. פרט לשינויים קלים.

2. את התיקון ל-305 ימי חליבה יש לשנות ולקחת בחשבון את כמות החלב שנחלבה למעשה ב-305 ימים לאחר ההמלטה. תקופות שהן קצרות מ-305 ימים יש לרשום אותן כמו שהן.

3. יש להרחיב את בסיס ההשוואה בסעיף 2 של המבחן. פעם להשוות את בנות הפר הנבחן לבנות פרים אחרים ושנית להשוות את בנות הפר הנבחן לממוצע ארצי של תנובות המבכירות.

4. באם יוחלט עקרונית על תיקונים יש להטיל על ועדת הטיפוח הארצית למנות ועדת משנה לשם עיבוד הפרטים הטכניים לביצוע המבחן המתוקן.

י. פלג

הרחק ריח התחמיץ מהחלב!

על הבוקרים לזכור שהחלב קולט על נקלה ריחות מהחוז העלולים לפגוע בטעמו וריחו. המומחה לחלב, ג'ורג' וורנר מוויסקונסין, מציע דרכים אחדות בהגשת התחמיץ לשם מניעת חדירת ריחו לחלב. עיקר הצעתו היא שהפרות תאכלנה את התחמיץ כ-5 שעות לפני החליבה, לכל הפחות, ומוטב שבדרך כלל תוגש מנת התחמיץ מיד לאחר החליבה. אם מגישים מנות גדושות של תחמיץ הרי הכרחי לחלקן לשתי ארוחות כדי שתאכלנה במשך זמן קצר ככל האפשר. בלילת התחמיץ במזון מרוכז תזרוז את הבהמות באכילה. אסור בהחלט שהתחמיץ ימצא ברפת בשעת שעוסקים בחליבה! החלב שבדליים ובכדים עלול לספוג את הריח במהירות רבה.